مەعریفەی فێربوون لە نێوان زانین و نەزانین دا.. نووسینی: دڵشاد کاوانی

پێشەکی

پرسیاری سەرەکی کە ڕۆڵێکی گرنگ دەگێڕێت لە دیاریکردنی سروشتی مەعریفە بریتییە لە "بۆچی فێردەبم، بۆچی پێویستم بە فێربوونە؟" پرسیارێکە کە ڕەنگە زۆربەی خەڵک لە خۆیان کردبێت. دەیانەوێت بزانن بۆچی فێربوون گرنگە ئایا تەنها بۆ چێژبینییە، یان لەبەر پێویستییە، یان ڕوونتر بڵێین ناچاری زانینی زانستین.
بەها و مانای هەموو شتێک ئەوەیە بپرسین "ئەمە بۆچییە؟ یان چییە؟" وەڵامی پرسیارەکە لە تەرازوودا بەها و مانای دەبێت. چونکە هەموو شتەکان ناتوانن بوون و نەبوون و ناسنامەی ڕاستەقینەی خۆیان جێگیر بکەن بەبێ ئەوەی مانا و جەوهەریان هەبێت. چونکە حەقیقەت ڕاستی خۆی لەدەست دەدات کاتێک تووشی دەستێوەردان دەبێت. بە واتایەکی تر لە بوونەوە دەڕوات بۆ هیچ، لە ڕاستییەوە بۆ درۆ، لە مانا بۆ ماددە. ئەگەر مەعریفە حەقیقەت بێت، دەتوانێت بە بێ دەستێوەردانی پاڵنەرە جۆراوجۆرەکان بوونی خۆی بپارێزێت. ئەگەر بوونی زانست لە پاکی مەعریفەوە سەرچاوەی گرتبێت، ئەوا لە ئەنجامی نەبوونی مەیلی پاکی لە نیەت و لە ڕێگەی تێکەڵکردنی نیازمەندییەکانی زانین، ناڕاستی دێتە ئاراوە.

مەعریفەی زانین

کاتێک سەیری ژیانمان دەکەین، زۆر کەس بەمەبەستی چارەسەرکردنی کێشەکانیان یان دۆزینەوەی چارەسەر بۆ کێشەکانیان ناچارن خۆیان بدۆزنەوە، چونکە ڕووبەڕووی دووڕیان و سەختی جۆراوجۆر دەبنەوە. ئەو کات مەعریفە لە وەزیفەی مەعریفیبوون دوور دەکەوێتەوە و دەکەوێتە شوێنی کار لەبری پێداویستی و کەرەستە. زانین لە ئازاد دەگۆڕێت بۆ کۆیلە. لەگەڵ نەمانی بەشە ڕۆحییەکەی مەعریفە، بوونەوەرێکی ڕۆحی دەبێتە بوونەوەرێکی ماددی. پاشان، ئەم ئەنجامەی خوارەوە بەدەست دێت، چالاکییە دەروونییەکانی وەک زانین و فێربوون و بیرکردنەوە دەبنە چالاکییەکی پێویست کە خۆبەخشانە نییە، بەڵکو بە ناچاری ژیان و بارودۆخەکانەیەتی؛ بەڵام ئەو خۆشبەختی و

بەختەوەرییەی مرۆڤ کە لە ئەنجامی زانین و مەعریفەوە دێتە دەرەوە، ئایدیالی سەرەکییەکەیەتی و تاکە ئایدیالی مرۆڤێکی ئاساییە. سروشتی مرۆڤە کە بیەوێت دڵخۆش بێت و چێژ لە ژیان وەربگرێت. بەختەوەری و خۆشگوزەرانی لە توانا مەعریفییەکانی مرۆڤەوە سەرهەڵدەدات. ئەمەش بەو مانایەیە کە مرۆڤ بە سروشتی خۆی دەیەوێت بزانێت و بوونێکە کە بەرزترین ئارەزووی زانینی هەیە، کەواتە ئەم پرسیارەی خوارەوە لە کارنامەی ئەمدایە: ئەگەر خۆشەویستی زانین و ئارەزووی زانین سروشتی مرۆڤ بێت، ئایا ئەمە سروشتی مرۆڤ گۆڕاوە؟ وەک ئەرستۆ باسی تایبەتمەندی ئەو کەسانە دەکات کە حەقیقەتیان خۆشدەوێت و خولیای مەعریفەیان هەیە، بەوەی کە ئەوان تەنها لە پێناو زانیندا زانین دەوێت. چونکە لای ئەرستۆ بەختەوەری مرۆڤ چ لەڕووی ڕۆحی خۆی و چ لەڕووی بەختەوەرییەکەیەوە، زانین و فێربوونە؛ بە کورتی پەیوەستە بە زانستەوە. مەعریفە لە سەرچاوەی مەعریفەیەوەیە، لە بنەڕەتدا تاکە مەبەستی مرۆڤ لە مەعریفە و فێربوون گەیشتن بە مەعریفە یان بەختەوەریی.

ڕۆڵی مۆدێرن لە مەعریفەی زانین دا.

لە ئەنجامی مۆدێرنیزاسیۆن، مرۆڤی مۆدێرن زانستی کردووە بە ئامرازێک بۆ جێگرەوەی کاری دەستی و پارە پەیداکردن نەوەک زانین. مەعریفە لە بڵاتربوونەوە بۆ کەمتەرخەمی و ڕووکەشسازییەوە گۆڕاوە؛ مرۆڤایەتیی بەرەو نزمبوونەوە پێشکەوت. لە ڕوانگەی سروشتی مەعریفەوە، مۆدێرنیزم نەچووەتە ناو سەردەمی مەعریفەوە، بەڵکو هاتۆتە سەردەمی نەزانی و چەوساندنەوەی عەقڵیی و ویژدانیی. داهاتی زانست کۆکردنەوەی سامانە، بەرهەمی زانستیش تاریکی و چەوساندنەوەیە بە جۆرێکی دیکە. زانین و ئامانجی زانینی لەدەستداوە، هەروەها سروشتی بە نائامادەیی هەمیشەیی بوون گۆڕاوە. وەک ئەرستۆ دەڵێت، مەعریفە، سەرچاوەی چەوساندنەوە و تاریکی بوو نەوەک سەرچاوەی حیکمەت. مۆدێرنینت داهاتووی کاڵ کردەتەوە، نەک تەنها هیوای کوشتووە، بەڵکو بوونی مرۆڤگەرایی کوشتووە کە زانست ناوەندی ئایدیاە یان بنەڕەتی ژیانە، دایکە زەوی پیس کرد، کە ئەو ئاو و هەواکەی ژیانی ئەمەی پێوە بەندە، کوشتنی ئاژەڵ و مرۆڤ و ڕووەک و درەخت و هۆکاری گەرمبوونی جیهان و گۆڕانی کەشوهەوا و سەرهەڵدانی نەخۆشی و بڵاوبوونەوەی ڤایرۆس. وردتر بڵێین “مەعریفە”ی ئەمڕۆ پێشەنگی بۆمب هاوێژەکان بووە، لەبری ئەوەی دڵنەوایی و ئارامی بە خەڵک ببەخشێت، ترس و ترس و دڵەڕاوکەی دروستکرد. لەبری زەردەخەنە، غەمگینیی دروست کرد. مەعریفە جەوهەر

و حەقیقەتی خۆی لەدەستداوە. هاوشانی "جەوهەر" ئەو "هەبوویی"ەی کە دەوترێت مەعریفەی بوونی هەیە بەهای نەماوە. مەحاڵە بوو بانگەشەی ئەوە بکرێت کە مەعریفەیەک هەیە کە سروشت لەناو دەبات، واتە مەعریفە لە بوونەوە گۆڕاوە بۆ هیچ.

مەعریفەی مۆدێرن ڕێگەی بۆ لەناوبردنی مرۆڤ خۆش کردووە نەک ڕزگاربوون و ملکەچکردنی لاوازەکان لەلایەن بەهێزەکانەوە. لە دونیای نوێدا لەبری یاسای مرۆڤ، یاسای جەنگەڵ حوکمڕانی دەکات، بەهێز بۆ هێزەکان دەخوات. سروشتی ڕاستی و دادپەروەری و هەروەها زانین بە یاسای دارستان دیاری دەکرێت. ڕاستی یان ڕاستییەکان لەسەر تەرازووی زاڵ سەنگ دەکرێن. مەعریفە حەقیقەت و جەوهەری خۆی لەدەستداوە؛ چونکە زانستی ئەمڕۆ لەسەر مانا بنیات نەنراوە، بەڵکو لەسەر ماددە بنیات نراوە؛ بیری لە ماددە دەکردەوە نەوەک لە مانا. ئەنجامەکەی دروستکردنی پەیوەستی زانین بوو.، نەوەک زانین بۆ زانین. مەعریفە لە ماددەوە بۆ مانا نەچووە، بەڵکو لە مانا بۆ ماددە هەنگاوی نا، واتە لە سەرەوە بۆ خوارەوە. وەک ئەوە وایە لە ماناکە، کە ڕاستی و جەوهەری شتەکانە، بۆ ئەو ماددەیەی کە پێکهاتەیە، یان لە دەربڕینێکی دیکەدا، لە جەوهەر-خودەوە، بۆ ماددە.

کاتێک پرسیار لەبارەی سروشتی ڕاستی یان جەوهەری ڕاستی دەکرێت، زۆربەمان وەڵام دەدەینەوە کە هەمان سروشتی "ڕاستی"یە. کەواتە "چی ڕاستە، پێوەرەکەی ماف چییە و بۆ کێ و بە پێی چی دیاری دەکرێت، یان حوکم و بڕیاری گەلێکی دیاریکراو یان کۆمەڵگایە؟" پرسیارەکانی وەک بیرکردنەوە لە سروشتی مەعریفە و زانین، وردتر بڵێین، ڕاستی و ئایدیالی مەعریفە چییە؟ بیرکردنەوە و گەڕان بەدوای وەڵام بۆ پرسیارەکانی وەک گەڕان بەدوای چارەسەر و بەکارهێنانی زانیاری هەواڵگری وەک بەها کەشێکی کوشندەیە بۆ ئەمڕۆی ئێمە. چونکە ئەم جۆرە پرسیارە هاوتایە لەگەڵ گەڕان بەدوای حەقیقەتدا و پەیوەندییەکی نزیکی بە ماف و مافەکانەوە هەیە؛ چونکە بوونی حەقیقەت واتە بوون و زامنی ماف و مافەکان بەگشتی؛ واتە ڕاستی مافەکان نامێنن و نادادپەروەری لە ڕێگەی دەرکەوتنی درۆوە سەرهەڵدەدەن.

تیۆری ئازادییەکان بۆ زانین و پڕاکتیزم

لە ئەنجامی لادانی مەعریفە لە حەقیقەت، بوونی "ئازادی بێ سنوور" دێتە بەرنامەی کار و پەیوەندی کۆمەڵایەتی- یاسایی دەشکێنێت. بەم

شێوەیە دەسەڵاتی یاسا بە ئازادی بەدەست دێت. هەڵە و نادادپەروەری، تاوان و خراپەکاریی، وەک کردەوەی نائەخلاقی، لە ژێر پەردەی "ئازادی"دا، ڕۆڵی یاسا وەک زامنکاری داب و نەریت و ڕێسا کۆمەڵایەتییەکان لەناو دەبات. جیاوازی منداڵ لەگەڵ دایک و دایک لەگەڵ باوک و ژن لەگەڵ پیاودا ڕاڤە دەکات. وەک منداڵێک، دایکێک، ژنێک، بەناوی ئازادی کەسییەوە، دەچێتە ناو هێزێکی سەربەخۆبوون بەرامبەر بەو کەسانەی کە لە خۆی گەورەتر و پێگەیشتووترن. بێگومان نابێت چەمکی تاکی سەربەخۆبوون لەگەڵ چەمکی ناکۆکبوون لەگەڵ گەورەکاندا لە زیرەکی و تەمەندا تێکەڵ بکەین. پێویستە خەڵک و هاووڵاتیان ئاگادار بکرێنەوە لە ڕاستی و سروشتی ئازادی بەرامبەر ئەو کردانەی کە نیشان دەدەرێن دەرهاویشتەی ئازادییە. بێگومان کێشەی ئازادی یەکێکە لە گرنگترین کێشە فەلسەفی و ژیانی سەدەی بیست و یەک، بە لەبەرچاوگرتنی ئەگەری کۆیلایەتی ببێت بە ئازادی، یان ئازادی ببێت بە کۆیلایەتی، پرۆسەکە بەناتەواوی تەواو دەکرێت. ئەگەر بڵێین ئەوە تاکە گەرەنتییە کە دەتوانین بەدەستی بهێنین ئازادی ڕاستەقینە و ڕۆشنگەری ڕاستەقینە بە بیرکردنەوەیەکی نوێ لە ڕاستی و جەوهەری ئەو بوونانەی کە پێشکەش دەکرێن. چونکە بەهای ژیانمان یەکسانە بەو ڕادەیەی کە دەتوانین ژیانمان مانادار بکەین. وەک سوکرات دەڵێت: "ژیان شایەنی ئەوە نییە بەبێ پرسیار و کتێب بژیت".

ئەنجام

بەکورتی حەقیقەت پاڵنەری ماف و دادپەروەرییە، لەکاتێکدا درۆ پاڵنەر و هۆکاری نادادپەروەری و نادادییە. ئەگەر ئامانجی مەعریفە فێربونی مەعریفەییە، ئەوا ئامانج دەبێت بە پێی زانین بژین. زانین، بەرهەمی پێویستی، دەبێت وەک بەرهەمی خۆشەویستی و ئارەزووی دەربکەوێت، نەک تەنیا مەبەست لێی گەیشتن بە فەزیلەتی زانین بێت. واتە بە کەسێک بڵێیت بۆچی زانست دەخوێنیت؟ بۆئەوەی کاتێک لێیان پرسیم، زانست دەخوێنم بۆ ئەوەی بزانم، ئامانجیشم لە خوێندنی زانستدا تەنها زانینە.

سەرچاوەکان..

فارسی

-کتاب معرفت شناسی. نویسنده : لیندا زاگزبسکی. مترجم : کاوه بهبهانی. ناشر: فیدی پلاس.۱۳۷۹.
-کتاب معرفت و معنویت. مؤلف: سیدحسین نصر. ناشر: سهروردی. مترجم:

انشاءالله رحمتی. ویراستار:محمدجعفر صدری. سال چاپ: 1388
عەرەبی
-كتاب نظريات التعليم. دراسة مقارنة. ترجمة. د. علي حسين حجاج. مرتجعة. د. عطية محمود هناز دار الطبع. عالم المعرفة 1970.
-عنوان الكتاب: المنهج معرفة المعرفة: أنثروبولوجيا المعرفة. تأليف: إدغار موران. ترجمة: د. جمال شحيد. الناشر: المنظمة العربية للترجمة – مركز دراسات الوحدة العربية. سنة 2010.
ئینگلیزی
The Book of Knowledge between the ‘Old’ and the ‘New’ World:-history of an encyclopedia Gabriela Pellegrino Soares – UNIVERSITY OF SAO PAULO TRANSLATION:Eoin O’Neill TOPIC:Publishing PLACE :Europe – South America – North America PERIOD :The Consolidation of Mass Cultures DOI:10.35008 NOVEMBER 2021

خاک و هونەر لە پەنجەکانی«خاتووزین» دا.. د. شەماڵ ئیسماعیل پوور

ناوچەی تورجان بەشێک لە موکریانە و خاوەنی گەلێک ئاوایی ناودارە کە هەرکامیان بە بۆنەی کەسایەتییەک یاخۆ چەندین کەسایەتی خاوەنی ناو و ناوبانگێکی کوردستانین. تورجان وەکوو دارولعیلم و ناوەندی زانین چەندین کەسایەتی سیاسی و ئەدەبی و هونەری گەورەی لە خۆیدا پەروەردە کردووە کە شوێن پەنجەیان بەسەر مێژووی ئەم گەلەدا دیارە. زەمبیل وەکوو ناوەندی تەریقەی قادری خاوەن چەندین کەسایەتی ئەم بوارە بووە و هەر وەها شاعێر و هونەرمەندی ناوداریش لەو ئاواییەوە سەریان هەڵداوە . قاقڵاوای ئاوات و شێعریش وەکوو ئەستێرەیەکی پرشنگدار لە نێو ئەو کۆمەڵە گوندەدا دەدرەوشێتەوە. قەرەگوێزیش خاوەنی پرشنگی خۆیەتی و بە خێڵی پیرەشاهۆ و سوارەوە خاوەن ناوە. گەردیگلان و جەمیان و شیلاناویش هەرکام خۆیان بە کەسایەتی ئەدەبی و نووسەری چالاکەوە دەناسێنن و هەرکامیان بێشکەی

کەسایەتی ناوداری ئەم نیشتمانەن. لە پەنا ئەم ئاوایە پرشنگدارانەدا بەگەبەسی خاوەن قەڵا و مێژووی کەنیش بە بەنەی خاتووزینی هونەرمەندەوە پرشنگ داوەی و سەرەکە لە نەو سەراندا. با بزانیین خاتووزین کێیە و چۆن بە پلەی هونەرمەندی گەیشتووە؟

بە پێی ڕێکەوتی سەر پێناسەکەی خاتووزین ساڵی ۱۳۰۰ لە ئاوایی بەگەبەسی لە دایکبووە، بەڵام بنەماڵەکەی دەڵێن گوایە زەمانی قاجارەکانی لە بیربووە. وەکوو هەموو کچانی ئەو کاتی گوندەکەی گەورە دەبێ ونەخوێندەواری و بەشخوراوی پێناسەی سەرەکی و تایبەتییان دەبێت. لە زستانی دوور و درێژی کوردستاندا و لە بن کورسی و لە دەوری تەندووردا ڕۆحی لە گەڵ ئەدەبی زارەکی ئاشنا دەبێت و ڕەنگە ئەوەش سەرەتا بووبێت بۆ دروست بوونی خەیاڵات و بیری فانتازیای خاتووزین. لە ڕێی ئامۆژنییەوە لە گەڵ هەوێگەری ئاشنا دەبێت و پەنجەکانی بە قوڕە سوورە دەسپێرێ و قاپ وقاچاغی گڵین دروست دەکات.

بە تەنیا مانەوە و ناچاربوون بە بژیو پەیدا کردنی ژیان، مەجبووری دەکات بە فرۆشتن گڵینە و گۆزە وشتی قوڕین دروست بکات. هەر ئەوە دەبێتە هۆی کارامە بوون و لێهاتوویی و دەست ڕەنگینی خاتووزین. ڕۆژ لە دوای ڕۆژ شارەزاتر و لێزانتر یاری هونەرمەندانە بە قوڕ دەکات و وردە وردە دەچێتە حەوزەی هونەر و ئافراندنەوە.

خاتووزین بە گشتی خاوەنی بەهرەی هونەری بووە. گۆرەوی بەنی بە نەخش و نیگاری تایبەتەوە دروست کردووە . کڵاوی گوێینگداری مەرەزی پیاوانەی جیاواز لە حاڵەتی ئاسایی چنیوە. بەداخەوە بە ماوەیەک مەجبوور دەبن ماڵیان بەجێ بێڵن و بچنە ئاوایی قەوچای گەورک و لەم ماوەیەدا هەمووشتەکانی لە بەگەبەسی دەدزرێ. خاتووزین بە زەوقی خۆی کە تەواو هونەرمەندانە بووە، کاری جیاوازی بە ئەنجام گەیاندووە و دەفری زۆر تایبەتی درووست کردووە. دەڵێن جاروبار شێعریشی هۆنیوەتەوە و لەو مەیدانەشدا چالاکی بووە و بە داخەوە کەس نەبووە شتێکی لێ تۆمار کردبێت یاخۆ شتێکی لێ لەبیرمابێت. خاتووزین جوانپەرەست بووە، هەرکەسێکی جوانی دیتبێ لێی چۆتە پێش و بەجۆرێک پێی گوتوە کە جوانە و جوانی یەکەی سەرنجی ئەوی بەلای خۆی ڕاکێشاوە. بەخۆشی خاتوونێکی جوان و لە بەردەڵان و ڕەزا شیرین و بەژن و باڵا جوان بووە.

خاتووزین لە فینالەی پەیکەرتاشانی ئێراندا ساڵی 73ی هەتاوی لە تاران بەشداری دەکات و پلەی یەکەمی ئەو فیناڵە بەدەست دێنێ.

نموونەی کارەکانی ئەم هونەرمەندە لە خانەی کورد لە شاری سنە هەڵگیراوە و خراوەتە بەر دیدی بینەران.

کارەکانی خاتووزین لە بەشی پەیکەرتاشیدا دووبەشن: یەکێک ئەو ئاژەڵانەن کە بە جۆرێک لە جوگرافیای ژیانی هونەرمەند دا هەن و ڕۆژانە دەیـــان بینێ و لە گەڵیانـــدا دەژی و دووهەم بـــوونەوەری ئەفسانەیین کە هەرکامیان لە چەند ئاژەڵ دروست بوون کە وێنەی ئەم بـــوونەوەرانە لە پەیکەرەکـــانی ئیلامـــی کۆنینەدا زۆر دەبینـــرێ و نموونەی زۆر بەرچاوی ئەم بوونەوەرانە پەیکەری شێرداڵە کە شێرێکی باڵدارە.

پرسـیاری جەوهەری لێــرەدا ئەوەیە کە خـاتوونێکی هونەرمەنـدی نەخوێندەوار لە ساڵانی چل و پەنجا و شەستی هەتاویدا و لە گوندێکی کوردستاندا چۆن توانیویەتی ئەم ئاسەوارە بخولقێنێ و ئەو مامەڵە هونەرمەندانە لە گەڵ هونەر و پەیکەرسازیدا بکات؟
تەنیا دوو وەڵام بە زەین دەگات: یەکەم ئەوەیە کە بەگەبەسی گوندێکی کۆن و پڕ لە ئاسەواری کۆنینەیە و خـاوەنی قەڵـایەکی دەسـکردە و وەدەچێ خاتووزین ئاسەواری مێژوویی لەم چەشنەی بە چاو دیتبێ و لە دیتنی ئەو ئاسەوارە بەهرەی وەرگرتبێ و ئەو پەیکەرە تایبەتانەی سازکردبێ و پەیکەری گریفۆنی خستبێتە دونیای هونەرەوە و نەتەوەی کوردی لەم پەیکەرە ناوازانە بە بەش نەکردبێ. بەڕای نووسەر ئەمە زۆر ڕێتێدەچێ و زۆر لە ڕاستەقینەوە نزیکە. دیسان لێرەدا پرسیاری دیکە دێنێ ئاراوە و ئەویش ئەوەیە کە ئەو هەموو ئاسەوارە تایبەتی یە چیان لێدێ و سەر لە کوێ دەردەنن و بە کام خەرەند دا ڕێدەچن و چۆن بە سەر و شێڵن دەکرێن؟ مەگەر دەکرێ گوندێکی وەکوو بەگەبەسی هیچ شتێکی لە نەدۆزرابێتەوە؟ کێن ئەوانەی هەموو ئەو شتانە بە ئاسایی بە سەروشوێن دەکەن و سووک وئاسان دەیان توێننەوە؟ ئاسەوار و شتی بە نرخی ئەم گەلە چی لێدێ؟

دووهەم وەڵـام ڕەنگە ئەوەبێ کە خـاتووزین بە بیسـتنی چیـرۆک و حەکایەتی ئەفسانەیی و ئوستوورەیی وەها نەخش و حاڵەتگەلێکی لە زەیندا خولقابێت و ئەو پەیکەرە فانتازیا و خەیاڵاویانەی دروست کردبێ کە بەڕای نووسەری ئەم دێڕانە کەمتر ڕێی تێدەچێ و لەوەناچێت وەها بووبێت.

ژیانی خاتووزین وەکوو دیکەی هونەرمەندانی کورد پڕە لە دەرد و ژان و بێکەسی و تەنیایی. بەداخەوە تا زیندوو بوو کەس ئاوڕی لێنەداوە و کەس بە هونەرمەندی نەناسی! پاش مەرگی ناو و ناوبانگ دەردەکات و

بە قەولی موفتی پێنجوێنی قەبرەکەی دەکرێ بە باغچە و بە گوڵ!

شایانی باسە کە کەسوکار و بنەماڵەکەی هاوکاری دەبن و گەی بە دەنن و قوڕی لە گۆڕ دەگرنەوە وخۆشی دەکەن و کارەکەی بەهێند وەردەگرن و گوایە یەکێک لە بووکەکانی وەکوو قوتابییەکی باش هونەرەکە فێر بووە و دەتوانێ کاری هونەری ئەوتۆ بکات. بەڵام بەداخەوە نایکات و هیچ ناوەند و شوێنێکیش نییە ئەو خاتوونە هونەرمەندە بە کاری هونەری هان بدات و پشتیوانی بێت.

کۆتا قسە ئەوەیە کە خاتووزین هونەرمەندێکی گەورەی کوردە وکارەکانی لە گەڵ ئەوەدا پێناسەی ئاکادمیکیان نییە، جێگە و پێگەیەکی تایبەتیان هەیە و دەبێ بەهای تایبەتیان پێ بدرێن. لە ڕاستیدا هونەری مودێڕن قەرزداری ئەو کارانەن و دەبنە سەرچاوەیەک بە کاری جوان و ڕیشەداری هونەری.
شتێکی تریش کە دەبێتە هۆی حەسرەتێکی ئەبەدی بە ئێمە گەلە، ئەوەیە کە بەداخەوە دەیان و سەدان کەسی خاوەن بەهرەی هونەری وەک خاتووزین ژیاون و هەلیان بۆ نەڕەخساوە و هونەرەکەیان لە گەڵ خۆیان بردەتە گۆڕەوە. دەیان هوەرمەند بە ناوی تەنەکەساز و هەوەگێر و عەڕابەساز و تەختەتاش وئاشەوان و بەردکونکەر و بیرهەڵکەن و هتد لەم وڵاتەدا ژیاون و خاوەنی بەهرەی ناوازەی هونەری بوون و کەس کاری بەهێند وەرنەگرتوون و کەس سەرنجی نەداونەتە و بەداخەوە مەمی هەست و خوڵقێنەریان کوژاوەتەوە وهونەرەکەیان لە گەڵ خۆیان بردەتە ژێر خاک.

ئێساش ئەرکی ئێمە ئەوەیە کە چیتر خەمسارد نەبین و ئەو کەسانە بناسین و هەلی کار و چالاکی هونەریان بۆ بڕەخسێنین و دەستیان بگرین. نەتەوەی بێ هونەر بوونی نییە و هونەر بە هەموو لقەکانییەوە دەبێتە پێناسەی گەل.

د. شەمامە ئیسماعیل پوور_سەقز

لە کۆچی دوایی جەلالی میرزا کەریمدا.. عەبدوڵڵا عەباس

دواهەواڵی ئەمجارەی شار، شاری بینایی چاوان و شاری هەردەم وشەی پیرۆز لە ئاسمانی داگیرساو، شاری داهێنان و شیعر و شاری (گەران)، شاری سلێمانی و بەردەرگای سەرا و (بێکەس) و دەنگی دلێری (کامەران موکری)، وای ڕاگەیاند: ئەستێرەیەکی دی هەرەگەشی ئاسمانی شیعری هاوچەرخ، هێمن و لەسەرخۆ ڕۆی ماڵئاوایی گرتەبەر و خۆی و تیشکی کشاو ماڵئاوی لەدنیاکرد.
جەلالی میرزا کەریم، ئەو شاعیرە داهێنەر و نوێخوازە، ئەو ئینسانە خۆشی لەدنیا نەدیوەی هەرکە چاوی کردەوە لە بەندیخانەدا و مەچەک بەزنجیر، دەستی لەملی مانای وشەی شیعری پیرۆزکرد و زێڕی زنجیری کرد بەسروودی بەرگری و مانەوە و پێداگری.
ئەو شاعیرەی لەسەرەتای حەفتاکانەوە، ئەو بوو، نەک کەسی دی، ئەوانی دی دوای ئەو کەوتن، گەمی شیعری کوردی شەقاند و ڕێگای بەهرەی داهێنانی ڕاستەقینەی دیاری کرد و ئەمە بەدوای ئەوادا ڕۆیشتین و هەڵگری بەهرە و هونەری ئەو بووین.
لەچەند ڕۆژە ڕابووردوو دەی شاعیری گەورە و نیشتمانپەروەری بەسەلیقەی توانای داهێنان و قەدرزانی ڕەوشت لە پەیوەندی و برایەتی و هێمن و ژیر و بەئەمەک لەدەستایەتیدا. براناس و بەوەفا، ئەو ئینسانەی دەستی دەیانی گرت و خستنیە سەر ڕێگای شیعر و داهێنان و نوێخوازی و هەڵوەست، ئەو ئینسانەی ئەوەندە لەخۆبوردوو و بەئەمەک بوو، پەناسەی ناکرێ، مەگەر لەگەڵی ژیابی و کردەوەکانیت بیربێتەوە.
ئەو شاعیرە قەڵەم ڕاڕیەی ئەوەندە لەبازاڕ و سەودا و مامەڵەی (هەڵپەی) پەیداکردنی ناو و ناوبانگدا غەدری لێ ئەکرد، چەپەڵی شیعری بەغەدر لەو ئەدزی، کەچی ئەو هەست ڕێشانی خۆی بەخۆشەویستی وەڵام ئەدایەوە، ڕقلەبوونەوەی نەئەزانی، کردەوەیەکی نەنگی بەرامبەر بەکەس لێنەوەشایەوە ، دڵی گەورە بوو، هێندەی دڵی قوربانیانی ڕاپەڕینی بەردەرکی سەرا، قوربانیانی شانازی.
جەلالی میرزا کەریم لەسەرەتای پەنجاکاندا بەگوڕ هاتە مەیدانی تێکۆشان، بەنوێخوازی مووتووربە کراو، بە باوەڕی چەپڕەوی پێشکەوتنخوازانە، قەڵەمی داهێنانی خستەکار و وشەی شیعری ئەهێنیەوە و ڕوانینی بۆ پاشەڕۆژ، تیشکەی ڕووناکبین بوو، بە گرە بوو، ئەو و بەدەستی ئەو چرای (ڕوانگە) داگیرسا، بەڵام ویستیان لە

بازاڕی حەزی ناو و ناوبانگ هەموو شتێکی لێ بدزن و شیعرەکانی بسووتێنن، بەڵام پێچەوانەی ویست و خەونی ڕەشی ئەوان شیعرەکانی بوون بە مەشخەڵ.
ئەو دەستی لاوانی گرت و زەریانی خستە سەر ڕێگا، ڕێگای ڕۆشنی داهێنان و هەڵوێست، بەڵام ژمارەی ئەوانە کەم نەبوون بە وەفا بوون لەگەڵیدا، لەگەڵ ناو و بەهرە و گەورەیی ئینسانی و ڕۆحی شاعیرانەیدا.
سەرنووسەری (هیوای کوردستان) بوو، کە بە هیوای هەڵهاتنی خۆری نەتەوەی ئەژیا، ڕۆژنامەنووسێکی ژیر و بەڕێیابوو، ئەوبوو، مەمی یەکەم ژمارەی گۆڤاری (بەیان) ی داگیرساند، کە بوو بە سەرچاوە و چاکترین گۆڤاری ئەدەبی لەڕەوتی ڕۆژنامەنووسیی کوردیدا، یەکێک بوو لەو پێنج ڕۆژنامەنووسە لاوەی مەمی یەکەم ژمارەی (هاوکاری) یان داگیرساند، سی ساڵ گەشترین ڕۆژنامەی کوردی بوو.
لە ڕۆژی 14 ی کانوونی دووەمی 1993دا، لەشاری قەڵا و منارە، شاری شیرپاکی کوردان. دەی ئەو ئینسانە فریشتە ئاسایە لە لێدان کەوت، زۆر هیلاک بوو، لە بەرچاومە، ئەو، لەو دوورییییە، ئەزانم چەند هیلاک بوو، بەبێ خۆشەویستی نەیدەتوانی و نەیدەزانی هەنگاو بنێ، هەرئەوەش بوو هیلاکی کردبوو، هەرلەبەر ئەوەیش، بەحەق شاعیربوو، شاعیرێک، نەدەگونجا لەگەڵ بازاڕی خۆهەڵکێشان بە بەرگی پیرۆزی شیعرەوە، نەیدەزانی، یان نەیدەویست شیعر بکات بە پلیکانەی زلبوون. هەرلەبەر ئەوە بوو بەدەنگی پڕ هەمای هەڵبژارد تا ئەستێرەی ڕۆحی کشا. لەچارەی ئینسانی داهێنەر وانووسراوە: لەدوای مەرگی دووبارە زۆر بەشەوقەوە داگیرسێنرێتەوە، ڕۆحی جەلال لەو ڕۆحە بەهێزانەبوو، لەشەوەی چلچرا داگیرسایەوە.
سەربەرز و داهێنان بەرز بنوو، ئەی شاعیرە هەرە بەسەلیقە دەسڕەزە دڵپاکە لەخۆبردووە بە فیزەکە، ئەی شاعیرە بە دەنگەکە، زۆر دەنگی گەورە لەبەردەمتدا، کە لەژیانی بەخششی شیعردابووی، سڵی لەوە دەکردە و بەئاشکرا و ڕووبەڕووت بدوێ.
کەسێکی وەک من، کە لەیەکەم هەنگاوەوە دەستت گرتم، من دەزانم چ هاندان و دەستکراوەییەکت لەدڵدابوو، من ئەزانم چ بە وەفایەکت بەرامبەر ئەکرا، چەند خۆشەویستیت بەخشی. چاوەڕیمان کە لە لاوانەوەت لەتۆ شاعیرتربین، چاوەڕێیشمان بکە، وەک تۆ سەربەرز و داهێنان بەرز بنووین، ئەی جەلالی نوێخواز و گەورە و داهێنەری ناوەندی شیعری هاوچەرخی کوردی.

سەرچاوە: ڕۆژنامەی هاوکاری، ژمارە (1635)، 24/1/1993.

ئاڵای کوردستان و پرسیارێک..

فازیل شەوڕۆ

ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستانی عێراق، لە ١١/١١/١٩٩٩ یاسای ژمارە ١٤ی ئاڵای کوردستانی پەسندکرد. وەزاڕەتی ڕۆشنبیری بوو بە بەرپرسی ڕاستەوخۆی جێبەجێکردنی یاساکە و چاودێریکردنی ئاڵای کوردستان.

ماددەی یەکەمی یاساییەکە تەرخان کراوە بە شێوەی ئاڵایەکە. لە خاڵی (٣) ئەم مادەییە، کە تایبەتە بە خۆرەکەی سەر ئاڵایەکە، دەڵێ((:خۆرێکی زەرد دەکەوێتە ناوەڕاستی لاکێشە سپییەکەوە و چەقەکەی خاڵی یەکتر بڕینی تیرەی لاکێشە سپییەکە دەبێت و تیرەی خۆرەکە ئەوەندەی پانایی لاکێشە سپییەکە دەبێت و (21) تیشکی لێوە دەردەچێت بە شێوەی سێگۆشەی دوولا یەکسان و بنکەکانی یەک لەسەر بیست و یەک لە چێوەی گۆی خۆرەکە دەبێت و درێژیشیان بگاتە نیوەی هەردوو لاکێشە سوور و سەوزەکە. خۆرە زەردەکە هێمای بەردەوام بوونی ژیان و زانست و هیوا و ئومێدە و (21) تیشکەکەیش هێمای جەژنی نەورۆزی نەتەوایەتییە، ڕۆژی بەرخودان و ڕاپەڕین و شۆڕش و ڕزگاریی دژ بە زوڵم و زۆر و چەوساندنەوە… .))

قسەم لەسەر (٢١) تیشکەکەی خۆرەکەیە، کە هیمایی (جەژنی نەورۆزی نەتەوایەتییە… .)

ڕاستە (٢١)ی ئادار ڕێککەوتی یەکەم ڕۆژی مانگی نەورۆزە، کە دەکاتە سەری ساڵی نوێی کوردی. بەڵام ئەو (٢١)ی ئادار، نە بەشێکە لە مانگی نەورۆز، نە زادەی نەورۆزە، بەڵکوو ڕۆژێکی دیاریکراوەی ساڵنامەی زایینییە. بە واتایەکی دیکە، ڕۆژی جەژنی نەورۆز، ڕێککەوتی یەکەم ڕۆژی مانگی نەورۆزە، کەواتە دەبێ خۆرەکە هەر (١) تیشکی هەبێ. خۆ (٢١)یی ئادار ناکاتە (٢١)ی نەورۆز تا (٢١) تیشکی هەبێ.

ئایە گونجاوتر و لۆژێکیتر نییە کە ژمارەی تیشکەکانی ئەم خۆرەی سەر ئاڵا، (٣١) تیشک بێ، یەکسانە بە (٣١) ڕۆژەکەی مانگی نەورۆز، نەک (٢١) تیشکی مانگی ئادار کە دوور و نزیک هیچ پەیوەندییەکی بە کورد و کوردستان و ساڵنامەی ئەمەوە نییە؟ بێگومان ناکرێ خۆرەکە یەک تیشکی هەبێ (١ی نەورۆز)، بەڵام (٣١) تیشک، بە (٣١) ڕۆژەکەی مانگی نەورۆز شیاو و پەسندە.

دەستبەسەرداگرتنی ناسیۆنالیستی شۆڕش قەدەغەیە!.. حەمید تەقوایی

وەرگیرانی بۆ کوردی: کاوە عومەر

دوای کۆنفرانسی جۆرج تاون هەوڵێک دراوە بە گۆڕینی گوتاری ژن ژیان ئازادی بە نەتەوە و نیشتمان و ئاو و خاک. جەماعەتی جۆرج تاون بەردەوام باس لە "شۆڕشی نەتەوەیی"، "یەکێتی نەتەوەیی"، "نیشتمان پەرستی"، "یەکپارچەیی وڵات" و هتد دەکەن. لە وتارەکانیاندا بە "گیانی خۆم بەخت دەکەم بۆ ئێران" وروژاندنی نەتەوەیی- نیشتمانی دەکەن و داوا لە خەڵک دەکەن بە دروشمی "ڕەزا شا ڕۆحت شاد" پشتیوانی خۆیان بۆ "حکومەتی نەتەوەیی" ڕابگەیەنن. وەک ئەوە وایە لە پێناوی نیشتمان و یەکپارچەیی خاک و ئاو و خاکدا بووبێت کە خەڵک ڕاپەڕیوە و تا ئێستا زیاتر لە پێنج سەد کوژرا و دەیان هەزاریان زیندانیان داوە!

لێدانی تەپڵی میللەت و نەتەوەپەرستیبە ئاشکرا، هەوڵێکە بۆ دەست بەسەرداگرتن وبەلاڕێدابردنی ناسیۆنالیستی شۆڕشی "ژن ژیان ئازادی". لە هیچ کام لەم سێ وشە سەرەکییەی شۆڕشدا، تەنانەت ئاسەواری پیرۆزی و تابۆی نەتەوەیی-نیشتمانی نابینیت. تەنانەت دروشمی "پیاوی نیشتمان ئاوەدانی" کە یەکەم هەوڵی بەلاڕیدابردنی نەتەوەیی شۆڕش بوو، سەرکەوتوو نەبوو.

بەگشتی دەوترێت بەرگریکردن لە نیشتمان و بەها نەتەوەیی-نیشتمانییەکان دەربڕینێکی دیکەی پشتیوانیکردنی خەڵک و ئازادی و یەکسانییە. وا نییە، ئەمانە دژ بەیەکن! نە میللەت هەمان خەڵکەو نە ئازادیخوازی هەمان نەتەوەچێتییە. بۆ ئەو هۆکارە سادەیەی کە بەهاکانی مرۆڤ – ئازادی، یەکسانی، کەرامەت و بژێوی ژیان، خۆشگوزەرانی گشتی و هاوشێوەکانیان – فاکتەری هاوڕێیەتی و هاوپشتیی مرۆڤەکانن لە ئێران و لە هەموو جیهاندا – ئەو ڕۆڵەی دروشمی ژن ژیان ئازادی گێڕای- لە کاتێکدا نەتەوایەتی وەک ئایین

و نەتەوە، لەسەر بنەمای جیاوازی و لەکدابڕان دامەزراوە! لەپێشتردانانی بەرژەوەندییەکانی "نەتەوەی خۆی" بەسەر نەتەوەکانی دیکەدا، بێشک لە پێکهاتەیی ناسیۆنالیزمە. لەناو خەڵکی هەر وڵاتێکدا، جیاوازییە ڕەگەزی-مێژووییەکانی "گەلان"ی جیاواز هەمیشە هۆکاری دابەشبوون بووە. ناسیۆنالیزمێک، وەک ناسیۆنالیزمی فارسی لە ئێراندا، خۆی بە باڵاتر دەزانێت و ئەوانی دیکەش "نەتەوە" یان "نەژاد"ن کە وەک کورد، ئازەری، بەلووچ و هتد لە ئێراندا، هەر جۆرە ناڕەزایەتییەکیان بەرامبەر هەڵاواردن و چەوساندنەوەی نەتەوەیی، بەجیاخوازی و مەترسیدارو . بۆ خستنەمەترسی یەکپارچەیی خاک دادەنرێت. (لە نێو ئەمانە بێگومان کۆچبەرانی وەک ئەفغانی دانیشتووی ئێران بە هیچ شێوەیەک حسابیان بۆ ناکرێن!).

لە ڕووی پراکتیکی و ئەزموونیشەوە، ناسیۆنالیزم هەمیشە بەشەڕ و کوشتار، و لە وڵاتانی وەک ئێرانیشدا بەسەرکوتی بە پەردە،ئاگر دراوە. بەدرێژایی مێژوو هەمیشە لەژێر ناوی نیشتمان و نەتەوەدا ئازادییان سەری بڕیوە، هێرشیان کردووەتە سەر خەڵکی "جیاخواز"، شەڕی ماڵوێرانکەریان دەستپێکردووە ، لەژێر ناونیشانی بەرگریکردن لە "بەرژەوەندی نەتەوەیی" و " ئاسایش نەتەوەیی". و هتد. لە ڕاستیدا بەرگرییان لە بەرژەوەندی و ئاسایشی کەمینەیەکی مفتەخۆری دەسەڵاتدار کردووە. وەک هەمان ئەو تاوانانەی کە کۆماری ئیسلامی لە چواردە دەیەی ڕابردوودا لەژێر ناوی بەرگریکردن لە "ئیسلامی ئازیزدا" ئەنجامی داوە، هەموو دیکتاتۆرییە ناسیۆنالیستەکان لەژێر ناوی بەرگریکردن لە " نیشتمانی ئازیزدا" ئەنجامی دەدەن. لەم ڕوانگەیەوە ئایین و ناسیۆنالیزم هەمیشە دەست لەناودەستی یەکتر و بە تایبەت لە سەد ساڵەی ڕابردووی مێژووی ئێراندا کاریان کردووە و لە ژێر دروشمی "خودا پاشا نیشتماندا" دیکتاتۆری دوای دیکتاتۆرییەتیان بەسەر خەڵکدا سەپاندووە. ئه مڕۆ ئیسلامیزمدا ئه و ئه رکه له خزمه تی ئایه توڵڵا ملیاردێره کان و ماڵی ڕابەردا ئه نجام ده دات و دوێنێش ئێرانیزم هه مان خزمه تی به هه زار بنه ماڵه و دەرباردا ئه نجامدا.

هەر لەبەر ئەم هۆکارانەشە کە "نەتەوە" تەواو جیاوازە لە "خەڵک" و ناسیۆنالیزم چەمک و مەیلێکە لە خاڵی پێچەوانەی ئینساندۆستیدا. لە ڕوانگەی هەموو مرۆڤێکی ئازادەوە، "خەڵک" واتە هاوڵاتی خاوەن مافێکی تەواو یەکسان سەربەخۆ لە هەر جۆرە شوناسێکی نەتەوەیی و قەومی و ئایینی و نەژادیان.

ڕاستییەکە ئەوەیە کە ڕیشەی کێشەکانی خەڵک، لە ئێران و لە هەموو

وڵاتان، جیاوازیی میللی، نیشتمانی، ئاینی، نەتەوەیی نییە، بەڵکو جیاوازی چینایەتییە. کێشەکە لەوەدا نییە کە مرۆڤەکان دابەشبوون بەسەر میللەت و ئایین و نەتەوەی جیاوازدا، یان بەسەر نیشتمانپەروەر و نیشتیمان فرۆش، موسڵمان و کافر، ڕەگەزی باڵا و مرۆڤی بەدکار، بەڵکو مەسەلەی ڕاستەقینە ئەوەیە کە مرۆڤەکان دابەشبوون بەسەر چین و توێژەکاندا. ئایدۆلۆژیای میللی و نەتەوەیی و ئایینی لەلایەن چینە دەسەڵاتدارەکانەوە بۆ ووردی بەکاردەهێنرێن بۆ پاساوهێنانەوە و تەحەمولکردنی ئەم قەڵشت و ململانێی بەرژەوەندیە چینایەتییەکان. مەسەلەی ڕاستەقینە هەژموونی چینێکی سەرمایەداری مفتەخۆرە بەسەر کۆمەڵگاکاندا. و ئەمەش هەموو جیهانی دابەش کردووە بەسەر ئۆردوگای کار بەرامبەر سەرمایە، بە ئۆردوگای ٩٩ لەسەد بەرامبەر بە لەسەدا یەک. شۆڕشی ژن ژیان ئازادی لە جەوهەردا ململانێی نێوان ئەم دوو ئۆردوگایەیە.

بەرگریی ڕاستەقینە لە ئازادی و ئینسانیەت و یەکسانی و خۆشگوزەرانی پێویستی بە ئایکۆن و هێما و دروشمی دیکە نییە. پێویستە ڕاستەوخۆ و بەبێ هیچ ناوەندێکی دیکە بەرگری لە بەها مرۆییەکان بکرێت، لەوانەش ئایینی، میللی، نەتەوەیی و ڕەگەزی. بە ڕزگاری و ئازادی کۆمەڵگا دەبێت مرۆڤ بگاتە ڕەگی مەسەلەکان و بە مرۆڤیش ڕەگەکە خودی مرۆڤە.

٢٨ی مارس ٢٠٢٣، ٨ی فەروەردین ١٤٠٢

لە ژورناڵی ژمارە ٣٨١دا بڵاوکراوەتەوە

قەسیدەی شمشاڵژەنی ژیان.. ستیڤان شەمزینی

دەنگێکی نوزەڵ لە ناوەوە پێم دەڵێت
ببینە کفنی رەشی پەژارەت لە بەردایە
تۆ نوێنەری یەئسێکی هەتاهەتاییت
گوومان لەو دەنگە زیقنە دەکەم
خۆم دەبینم کێڵگەی شینباوی گەشبینی

بە گاسنی ئومێدێکی سپی دەکێڵم
سەدایەکی تێکشکاو پێم دەڵێت
بیانوویەکت نەماوە
خەونی شێدار
بە رۆژە وشکهەڵاتووەکانی خۆتەوە ببینی
باوەڕ بەم سەدا نەفرەتییە ناکەم
لە ئاوێنەیەکی چاوبەنازدا خۆم دەبینم
لە ترسی پڵینگی واقیعێکی تاڵ
بە لقی بەرزی خەونێکەوە
خۆم هەڵواسیوە
پرسیارگەلێک چەشنی رەوە کولە
گوڵەگەنمی بیرکردنەوەم دەخۆن
مێشکم دەئاخنن بە رستێک وەسوەسە
لە نێو هەقیقەتێک ون بووم کە وەهمە
یان لە نێو وەهمێکدا دەژیم
خودی هەقیقەتە؟
بۆ چەند چرکەیەک لە ماڵی عەقڵ
دێمە دەرێ
لە درزی پەنجەرەی دڵەوە
لە دیمەنەکە دەڕوانم
ئاه خودایە
هەقیقەت پێنووسێکی زیوییە
بەدەستی دەیان فەیلەسووفەوە
رۆژێک لە مزگەوتێک هەواری خستووە
کەنیسەکان ماڵۆچکەیەکی تری ئەون
لە پەرستگەیەکی بودییەکانیش
نزا دەخوێنێت
هەموو ئەو نیگارانە
لە مندا جێگەیان بۆتەوە
هەقیقەت کۆترێکی ماڵیی
ناو هێلانەی دڵمە
شەیتانەکانی ناو خۆم
دەهۆڵ دەکوتن
لە وانەیەکی پڕوکاوی زیندەوەرزانیدا
ن□زادم دەبەنەوە
سەر شامپازییەکی گرینۆک
بێ چەند و چون

بیرۆکەکەی داروین رەت دەکەمەوە
لەنێو کتێبە کۆنەکانی مێژوودا
بە دوای رەچەڵەکی خۆمدا دەگەڕێم
لە پەڕاوێکی رزیوی بابلیدا
تووشی خۆم دەبم
دوای ئەوەی لافاوی گەورە
دنیای داپۆشی
من بووم، زیندەوەرانم
فێری پێکەنین کردۆتەوە
گۆڕستانێکی قەراخ شاری روانینم
هەموو رۆژێک
نامەیەکی بۆرم بۆ دەنێرێت
باس لەوە دەکات ژیان لالوتە لێم
ئێوارە ئارامەکان چارەیان ناوێم
بەیانییە وەنەوشەییەکان دەمبوغزێنن
ه□زاریی لە هەموو شوێنێک
بۆسەی ناو□ تەوە بۆم
گوێ بۆ ئەم قسە پووچانە راناگرم
شمشاڵی لێو بە خەندەی خۆم دەژەنم
تاکو ماری ژیان دەخەمە سەما
کەمانچەی هاروهاجی فڕین دەژەنم
تاکو هێز دەگەڕێنمەوە
بۆ ئەژنۆی ئازادیی
چەکی وشەم پڕکردووە
لە فیشەکی خۆشەویستی
مشت لە باڵای سوێسکەی دابڕان دەگرم
هەموو حوزنە رەنگ پەڕیوەکانم دەفرۆشم
تیکتی سەفەرێکی پێ دەکڕم
بۆ دڵی ژنێک
جلی ژوانێکی خوساو بەدوورین دەدەم
نوێژی بێ بڕانەوەی ماچ دەست پێدەکەم
کە دوا رکاتی ئۆرگازمە
لە کۆتاییدا بە گوێی خۆمدا دەچرپێنم
تۆ ئەی مەستترین عاشقی ژیان
ئەی باڵیۆزی شانشینی ئەڤینداریی
فرمێسکەکانت بە زەردەخەنە بسڕەوە
دوودڵ مەبە ئەوین رووی لە تۆیە

کنار رووباری راین